

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika (www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

768436_RegNr_A-502-2124-13

<http://www.infolex.lt/tp/768436>

Administracinė byla Nr. A⁵⁰²-2124/2013

Teismo proceso Nr. 3-65-3-00292-2012-5

Procesinio sprendimo kategorijos: 35.3; 59

(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2013 m. lapkričio 21 d.

Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Drigoto (pranešėjas), Arūno Sutkevičiaus (kolegijos pirmininkas) ir Virginijos Volskienės, apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal atsakovo Visagino savivaldybės administracijos apeliacinį skundą dėl Panevėžio apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 29 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjos R. Č. skundą atsakovui Visagino savivaldybės administracijai, trečiajam suinteresuotam asmeniui Visagino savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriui dėl įsakymo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

Pareiškėja R. Č. kreipėsi į Panevėžio apygardos administracinį teismą, prašydama panaikinti Visagino savivaldybės administracijos (toliau – ir Administracija) direktoriaus 2012 m. lapkričio 23 d. įsakymą Nr. IV-1370 „Dėl R. Č. šeimos įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą“ (toliau – ir Įsakymas).

Skunde (b. l. 2-4) pareiškėja paaiškino, kad Įsakymas, kaip individualus administracinis aktas, nėra pagrįstas nei teisės normomis, nei faktiniais duomenimis, todėl neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 8 straipsnio 1 dalies

reikalavimų. Nors Įsakyme nurodyta, kad jis priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. A1-212 patvirtinto Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitos savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarnyboje (skyriuje) tvarkos aprašo (toliau – ir Aprašas) 5 punktu, tačiau ši norma yra bendro pobūdžio, nustatanti savivaldybės administracijos direktoriui teisę priimti administracinį aktą dėl įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą.

Atsakovas Visagino savivaldybės administracija ir trečiasis suinteresuotas asmuo Visagino savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrius (toliau – ir Skyrius) atsiliepimuose su pareiškėjos skundu nesutiko ir prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepimuose (b. l. 47-49, 50-54) paaiškino, kad Įsakymas dėl R. Č. šeimos įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą buvo priimtas atsižvelgiant į Vaikų teisių apsaugos skyriaus 2012 m. lapkričio 23 d. teikimą, kuriame išdėstyti pareiškėjos šeimos įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą faktiniai pagrindai, sąlygos ir aplinkybės. Todėl nėra pagrindo sutikti, kad Įsakymas neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje individualiam teisės aktui keliamų reikalavimų. Tiek teikimas, tiek Įsakymo projektas Visagino savivaldybės administracijos direktoriui buvo pateikti atlikus Apraše numatytas įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą procedūras ir veikiant išskirtinai pareiškėjos nepilnametės dukters interesais.

II.

Panevėžio apygardos administracinis teismas 2013 m. balandžio 29 d. sprendimu pareiškėjos R. Č. skundą tenkino – panaikino Įsakymą ir priteisė pareiškėjai iš atsakovo Visagino savivaldybės administracijos 100 Lt žyminio mokesčio (b. l. 79-84).

Teismas nurodė, kad vietos savivaldos vykdomosios institucijos ir Vaiko teisių apsaugos tarnybos veikla įgyvendinant savivaldybės teritorijoje įstatymus vaiko teisių apsaugos klausimais yra viešasis administravimas. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, 8 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 2 straipsnio 14 dalimi, savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas dėl įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą yra individualus administracinis aktas ir privalo atitikti individualiam administraciniam aktui keliamus reikalavimus, t. y. turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo administracinė byla Nr. A¹⁴⁶-1801/2008). Pareiškėjos ginčijamame Įsakyme nurodyta, kad jis priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – ir Vietos savivaldos įstatymas) 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu ir Aprašo 5 punktu. Atsižvelgus į išvardytose teisės normose įtvirtintas nuostatas padaryta išvada, kad jos nustato tik savivaldybės administracijos direktoriaus kompetenciją priimti įsakymus, privalomus savivaldybės administracijos struktūriniams padaliniams, savivaldybės administracijos filialams – seniūnijoms ir į struktūrinius padalinius neįeinantiems valstybės tarnautojams, taip pat jam priskirtos kompetencijos klausimais – savivaldybės gyventojams ir kitiems savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams. Tokiu būdu, Įsakyme nurodytos teisės normos patvirtina, jog Administracijos direktorius priėmė nustatytos formos individualų administracinį aktą – Įsakymą, bet ne Administracijos direktoriaus valinio sprendimo pareiškėjos šeimą įrašyti į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą teisinį pagrindą. Aprašo 5 punkto ir Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punkto nurodymas Įsakyme negali būti įvertintas kaip šio individualaus akto pagrindimas teisės normomis. Vaikų teisių apsaugos skyriaus teikimas laikytinas ginčijamo individualaus akto faktiniu pagrindu, t. y. jame nurodyti duomenys privalo patvirtinti teisės normų numatytą pagrindą, sąlygojantį šeimos

įrašymą į socialinės rizikos šeimų apskaitą. Tokią išvadą patvirtina ir Aprašo 5, 7 ir 8 punktų nuostatos, pagal kurias vaikų teisių apsaugos tarnybos gautos informacijos apie šeimą analizė ir įvertinimas, vaiko teisių ir interesų pažeidimų šeimoje konstatavimas privalo būti pateiktas teikime. Iš Vaikų teisių apsaugos skyriaus 2012 m. lapkričio 23 d. teikimo turinio matyti, jog Skyriuje buvo surinkta informacija apie nepilnametės teisių ir interesų pažeidimus šeimoje bei R. Č. socialinių įgūdžių stoką, auklėjant ir prižiūrint dukrą, o savivaldybės administracijos direktoriui Skyrius teikė pasiūlymą įrašyti R. Č. šeimą į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą dėl smurto šeimoje t. y. kitu pagrindu nei buvo surinkta informacija. Taigi Skyrius teikė pasiūlymą Administracijai įrašyti šeimą į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą dėl smurto šeimoje vadovaujantis būtent šia informacija. Teismas, įvertinęs bylos medžiagą, Skyriaus surinktą informaciją, pripažino, kad teikime nurodyti duomenys nėra pakankami patvirtinti, kad R. Č. šeimoje buvo naudojamas smurtas, buvo pažeistos pareiškėjos nepilnametės dukters teisės ir interesai, be to, įsakymas įrašyti R. Č. šeimą į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą nėra pagrįstas teisės normomis ir faktiniais duomenimis, todėl neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalies reikalavimų.

III.

Atsakovas Visagino savivaldybės administracija padavė apeliacinį skundą, kuriuo prašo panaikinti Panevėžio apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 29 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjos skundą atmesti.

Apeliaciniame skunde (b. l. 90-94) paaiškinama, kad Aprašas yra vienintelis norminis teisės aktas, detaliam reglamentuojantis šeimų, auginančių vaikus, įrašymą į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą procedūras. Analizuojant Aprašą matyti, kad jame nėra tiesioginių normų, kuriose būtų nurodyti įrašymo į apskaitą pagrindai (galima būtų laikyti, kad Aprašo 6 punkte yra išdėstytos priežastys, dėl kurių šeima gali būti įtraukta į apskaitą). Apraše nenustatyta, kad jame nurodytos faktinės aplinkybės yra pagrindas įrašyti šeimą į apskaitą. Taigi esant tokiam teisiniam šeimų įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą reglamentavimui, teisės normos nenurodymas ginčijamame administraciniame sprendime negali būti pakankamu pagrindu jį panaikinti. Atsakovo įsitikinimu, teikime ir jį pagrindžiančiuose Skyriaus dokumentuose yra pakankamai informacijos ir duomenų, suteikiančių teisę Visagino savivaldybės administracijos direktoriui priimti sprendimą dėl pareiškėjos šeimos įrašymo į apskaitą ir užtikrinti nepilnametės pareiškėjos dukters teisių ir teisėtų interesų apsaugą. Be to, pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė ir nepakankamai vertino pareiškėjos nepilnametės dukters pareiškimus bei paaiškinimus.

Visagino savivaldybės administracija 2013 m. spalio 22 d. raštu Nr. (4.11)-1-5627 informavo apeliacinės instancijos teismą, kad Administracijos direktoriaus 2013 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. IV-777 R. Č. šeima buvo išbraukta iš socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitos.

Pareiškėja R. Č. atsiliepime prašo atsakovo apeliacinį skundą atmesti ir Panevėžio apygardos administracinio teismo sprendimą palikti nepakeistą (b. l. 120-125). Taip pat ji reikalauja priteisti 4 416,50 Lt bylinėjimosi išlaidų, iš kurių 1 815 Lt sudaro atstovavimo paslaugos už atsiliepimo į atsakovo apeliacinį skundą surašymą, atlyginimą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

Apeliacinis skundas atmestinas.

Byloje ginčas kilo dėl Visagino savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo, kuriuo pareiškėjos šeima įrašyta į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą dėl smurto šeimoje, teisėtumo ir pagrįstumo.

Pirmosios instancijos teismas tenkino pareiškėjos skundą – panaikino Įsakymą konstatavęs, kad šis individualus administracinis aktas visiškai nemotyvuotas, todėl teismas negali nustatyti, kokios objektyvios priežastys lėmė pareiškėjos įrašymą į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą ir šių duomenų pagrindu atlikti savarankiško ginčo situacijos įvertinimo.

Nustatyta, kad Visagino savivaldybės administracijos direktorius 2012 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. ĮV-1370 vadovaudamasis Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, Aprašo 5 punktu ir atsižvelgdamas į Vaiko teisių apsaugos skyriaus 2012 m. lapkričio 23 d. teikimą Nr. (11.1)-30-1080 įrašė pareiškėjos šeimą į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą dėl smurto šeimoje.

Pagal Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1–3 dalį, individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta akto apskundimo tvarka. Individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas <...>.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra konstatavęs, kad Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (pvz., 2008 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-700/2008, 2009 m. balandžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-422/2009, 2010 m. rugpjūčio 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-450/2010).

Nagrinėjamu atveju teisėjų kolegija pritaria pirmosios instancijos teismo išvadai, kad administracinės procedūros sprendimai (tiek tarpinis Skyriaus teikimas, tiek baigiamasis administracinis aktas – direktoriaus 2012 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. ĮV-1370) yra nemotyvuoti (jų faktinis pagrindas ir individuali argumentacija nėra viešai paskelbta), todėl neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų. Pažymėtina, jog kiekviena valdžios institucija yra saistoma bendrųjų, *inter alia*, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, teisės viršenybės, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.). Tai reiškia, jog atsakovas, nutaręs pareiškėjos šeimą įrašyti į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą, privalėjo tokį savo sprendimą tinkamai argumentuoti, ypač turėdamas omenyje aukštus žmogaus privataus gyvenimo apsaugos standartus ir ypatingą šios sferos pažeidžiamumą. Kaip matyti, Įsakyme nenurodytos faktinės aplinkybės (objektyvūs duomenys), patvirtinančios konkrečių socialinės rizikos veiksnių pareiškėjos šeimoje egzistavimą, kas leistų spręsti apie asmens socialinių paslaugų teikimo jai poreikį. Individualus administracinis aktas turi būti toks, kad iš jo būtų galima

suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo, įgalinanti teismą, nagrinėjantį tokią bylą, skundžiamą individualų administracinį aktą panaikinti (pvz., nutartys administracinėse bylose Nr. A⁵⁵⁶-1898/2008, A⁷⁵⁶-2036/2008).

Apibendrinama išdėstytus motyvus teisėjų kolegija konstatuoja, kad Panevėžio apygardos administracinis teismas tinkamai aiškino teisės normas, reglamentuojančias ginčo teisinius santykius, jų kontekste teisingai vertino faktines bylos aplinkybes, todėl priėmė teisėtą ir pagrįstą, ABTĮ 57 straipsnio ir 86 straipsnio 2 dalies nuostatas atitinkantį procesinį sprendimą, kuris paliekamas nepakeistas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

ABTĮ 44 straipsnio 1 dalis nustato, kad proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos šalies savo išlaidų atlyginimą. To paties straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę reikalauti atlyginti jai ir atstovavimo išlaidas. Atstovavimo išlaidų atlyginimo klausimas sprendžiamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. CPK 98 straipsnio 1 dalis numato, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusio nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus bei teikiant konsultacijas. Pagal CPK 98 straipsnio 2 dalį, šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip nustatyta Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintose Rekomendacijose dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio (toliau – ir Rekomendacijos).

Pažymėtina, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje proceso šalių išlaidų, turėtų bylą nagrinėjant pirmąja ir apeliacine instancija, priteisimo klausimą atitinkamai sprendžia apygardos administracinis teismas ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. Tais atvejais, kai prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidas apeliacinėje instancijoje paduotas ne tiesiogiai apeliacinės instancijos, o pirmosios instancijos teismui (ir atvirksčiai), šis teismas prašymą turi persiųsti apeliacinės instancijos teismui, o apeliacinės instancijos teismas – pirmosios instancijos teismui (2010 m. liepos 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-421/2010, 2012 m. birželio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1245/2012). Atsižvelgdama į minėtas taisykles teisėjų kolegija šioje nutartyje pasisako tik dėl tos pareiškėjos išlaidų dalies, kuri susijusi su apeliaciniu procesu.

Kadangi galutinis teismo sprendimas priimtas pareiškėjos naudai, atsakovui kyla pareiga atlyginti R. Č. jos turėtas kreipimosi į teismą išlaidas. Vadovaudamasis Rekomendacijų 8.11 punkto nuostatomis, teisingumo ir protingumo kriterijais, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas konstatuoja, kad už atsiliepimo į atsakovo apeliacinį skundą parengimą šiuo atveju objektyviai pagrįsta taikyti koeficientą 1 (vietoje maksimalaus – 1,5), todėl pareiškėjai priteistina 1 000 Lt (1 x 1 000 Lt) atstovavimo išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme (jas patvirtina 2013 m. birželio 17 d. PVM sąskaita faktūra serija LAT Nr. ČEP008, 2013 m. birželio 19 d. mokėjimo nurodymas), suma.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 45 straipsnio 2 dalimi, 140 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Atsakovo Visagino savivaldybės administracijos apeliacinį skundą atmesti.

Panevėžio apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 29 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Priteisti iš atsakovo Visagino savivaldybės administracijos pareiškėjos R. Č. naudai 1 000 Lt (vieną tūkstantį litų) atstovavimo išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą.

Pareiškėjos R. Č. 2013 m. lapkričio 7 d. prašymą dalyje dėl teismo išlaidų, turėtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimo perduoti nagrinėti Panevėžio apygardos administraciniam teismui.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai Artūras Drigotas

Arūnas Sutkevičius

Virginija Volskienė